

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Maastricht, april '25

Samen leven en bestaanszekerheid

Omschrijving

In het jaar 2024 werd de basis gelegd om op basis van de lessen van de Sociale Agenda en het sportbeleid in de voorgaande jaren nog meer impact te kunnen maken binnen de doelstellingen van het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027. Het jaar 2024 was er een van nadere uitwerking en het smeden van samenwerkingen tussen overheden en overige maatschappelijke partners. Ook werden de eerste inhoudelijke resultaten bereikt. We liggen daarbij op koers om op de langere termijn positieve effecten binnen onze doelstellingen te zien. Kanttekening daarbij is dat de onderliggende maatschappelijke problematiek binnen dit programma divers en hardnekkig is en het bereiken van vooruitgang een lange adem vraagt. Onze rol als Provincie is daarbinnen beperkt, maar zeker niet onbelangrijk.

Ons beleidskader

Omschrijving

Het Beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027 is op 5 april 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. Middels dit kader wordt uitvoering gegeven aan de doelen en ambities die beschreven staan in hoofdstuk 3 Samen leven en bestaanszekerheid van het coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt!'.

Wat hebben we bereikt?

2.1. Sociale agenda

Ten aanzien van de Sociale agenda streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- in 2027 zijn er minder laaggeletterden, laagdigivaardigen en mensen in armoede dan in 2023;
- in 2027 participeren er meer jongeren op de arbeidsmarkt dan in 2023;
- in 2027 zijn er meer jongeren die voldoende bewegen en gezond eten dan in 2023;
- in 2027 zijn er relatief meer bewust gekozen zwangerschappen dan in 2023;
- in 2027 worden kinderen uit een kwetsbare thuissituatie eerder herkend, erkend en ondersteund door hun netwerk;
- in 2027 voelen bewoners in geselecteerde wijken/buurtten zich meer thuis dan in 2023;
- in 2027 is er in de geselecteerde wijken/buurtten meer buurtcontact dan in 2023;
- in 2027 zijn er meer vrijwilligers- en bewoners-initiatieven dan in 2023.
- Sport en bewegen

Liggen we op koers?

In het jaar 2024 werd de basis gelegd om op basis van de lessen van de Sociale Agenda in de voorgaande jaren nog meer impact te kunnen maken binnen de bovengenoemde doelstellingen. Daarbij hebben we de vooraf beoogde resultaten zo goed als allemaal bereikt, onder meer middels:

- de subsidieverleningen aan alle organisaties uit de brede sociale basisinfrastructuur, waarmee zij hun bijdrage konden blijven leveren binnen de doelstellingen van ons beleidskader;
- de publicaties van het actieplan vrijwilligers, het actieplan tegen armoede, het aanvalsplan laaggeletterdheid en de integrale aanpak arbeidsmigratie Limburg als nadere uitwerking van het beleidskader;
- mooie mijlpalen binnen programma's en projecten die wij vanuit de Sociale Agenda reeds langer ondersteunen, zoals het groter dan verwachte bereik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur, de interventies binnen de Kansrijke Start-aanpak en de 31e school die volgens het Gezonde Basisschool van de Toekomst-concept werkt.

We liggen daarbij op koers om op de langere termijn positieve effecten binnen bovengenoemde doelstellingen te zien. We geven daarbij wel graag de kanttekening dat de onderliggende maatschappelijke problematiek divers en hardnekkig is en het bereiken van vooruitgang binnen deze doelstellingen een lange adem vraagt. Onze rol als Provincie is daarbinnen beperkt, maar zeker niet onbelangrijk.

Wat merkt de Limburger ervan?

Voornamelijk de inzet van organisaties uit onze brede sociale basisinfrastructuur is direct merkbaar voor de Limburger. Een goed voorbeeld is de ondersteuning die het Jeugdfonds Sport en Cultuur biedt, waardoor minimaal 7.345 unieke kinderen uit gezinnen met een kleine beurs in 2024 in aanraking zijn gekomen met sport en cultuur. Maar ook via programma's en projecten die wij ondersteunen, merken Limburgers direct de effecten. Op 31 Limburgse scholen wordt bijvoorbeeld via het Gezonde Basisschool van de Toekomst-concept gewerkt, wat ervoor zorgt dat 6.279 kinderen in aanraking komen met gezonde voeding en meer beweging op school. Naast de gezondheid bevordert dit ook het gedrag en de schoolprestaties van deze kinderen.

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren zijn terug te vinden in het onderdeel Indicatoren begrotingsprogramma's. De stand van de indicatoren is gelijk aan de stand zoals gepresenteerd bij de Najaarsnota 2024.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.1.1. Sociale Agenda

Omschrijving

In Limburg moet iedereen mee kunnen (blijven) doen: praktisch en theoretisch geschoold, jong en oud, met en zonder migratieachtergrond. We willen een samenleving waarin iedereen veilig kan opgroeien, gezond kan leven en elkaar kan ontmoeten. Dat is nu voor te veel Limburgers niet vanzelfsprekend en dat kunnen we als Provincie niet zomaar accepteren. In het jaar 2024 werd voortgebouwd op de lessen die we vanuit de voorgaande jaren Sociale Agenda hebben geleerd en de resultaten die we samen met maatschappelijke partners hebben bereikt. Het was het eerste uitvoeringsjaar van het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027, waarin de beweging naar nog meer impact en resultaat binnen de afgesproken doelstellingen werd ingezet. In dit jaar werd een goede basis gelegd voor de verdere inzet in de volgende jaren, waarin we zullen blijven focussen op het structureel verankeren van effectieve aanpakken. Dit doen we niet alleen maar samen met regionale en landelijke partners, waarbij

we waar mogelijk ook koersen op structurele financiering vanuit de Rijksoverheid. De inzet van onze brede sociale basisinfrastructuur heeft binnen deze thematische aanpak een centrale rol.

Rol Provincie: *ondersteuner, subsidiënt, financier, partner, verbinder*

Kwaliteit

- Door subsidieverlening aan de maatschappelijke organisaties, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur, werden zij ook in 2024 in staat gesteld om hun bijdrage te leveren binnen de gestelde doelen. Met het vaststellen van de nieuwe subsidieregeling voor de jaren 2025 en verder, creëerden wij tevens duidelijkheid en continuïteit aan deze organisaties. Daarnaast boden we ruimte voor de toetreding van vier nieuwe maatschappelijke organisaties in 2025. Door uitvoering van deze nieuwe regeling streven we meer onderlinge samenwerking tussen deze organisaties met nog meer impact binnen de gestelde doelen als uitgangspunt;
- Vanuit de vorige coalitieperiode waren er nog vijf projecten in uitvoering, waarmee passend perspectief geboden wordt aan jongeren uit de doelgroepen NEET en VSV. Drie van deze projecten waren eind 2024 afgerond, de twee overige zijn nog in uitvoering;
- Met het in december gepubliceerde Actieplan tegen Armoede is invulling gegeven aan deze actie uit het beleidskader. In 2025 zal gestart worden met de uitvoering van dit plan, waardoor wij ons samen met maatschappelijke partners, zullen blijven inzetten om de bestaanszekerheid van kwetsbare mensen in onze samenleving te vergroten;
- In 2024 heeft het Jeugdfonds Sport en Cultuur met ondersteuning van de Provincie minimaal 7.345 unieke kinderen uit gezinnen met een kleine beurs in aanraking laten komen met sport en cultuur. Dit zijn er ruim 1.800 meer, aanzienlijk meer dan vooraf door ons verwacht;
- Eind 2024 waren er 31 scholen in Limburg die via het concept van de Gezonde Basisschool van de Toekomst werken. Op die manier komen 6.279 kinderen met een gezondere voeding en meer beweging op school. Naast de gezondheidsbevordering die dit oplevert, heeft dit aanbod ook positieve effecten op het gedrag en de schoolprestaties van deze kinderen. De continuering van financiering van dit aanbod op deze scholen door de Rijksoverheid is echter van essentieel belang. Ook dit jaar hebben wij hierop via lobby ingezet. In relatie tot de Gezonde Basisschool van de Toekomst hebben wij in 2024 ook uitvoering gegeven aan de motie 3029 Jenneskens c.s., (zie mededeling portefeuillehouder van 17-12-2024 inzake uitvoering motie) die wij in 2025 zullen continueren in samenhang met de uitvoering van de motie 3124 Van Bijnen;
- Er hebben in 2024 (inclusief voorgaande jaren) minimaal 1.046 gevolgde trajecten 'Voorzorg' en 'Nu Niet Zwanger' in Limburg plaatsgevonden, als onderdeel van de aanpak Kansrijke Start die reeds in de vorige beleidsperiode werd ingezet. Dit zijn enkele honderden trajecten meer dan vooraf door ons ingeschat, waarmee deze interventies nog meer impact leverden binnen ons doel om het aantal onbewust gekozen zwangerschappen af te laten nemen;
- Er zijn in 2024 (inclusief voorgaande jaren) minimaal 30 verloskundigen/gynaecologen in Limburg die zijn opgeleid om conform de methode 'Centering Pregnancy' te werken. Ook zijn er minimaal 312 trajecten Stevig Ouderschap gestart. Ook deze aantallen vielen tientallen hoger uit dan vooraf door ons verwacht. Hierdoor zijn dus meer (nieuwe) ouders dan verwacht beter begeleid, waardoor de thuissituatie voor deze kinderen is verbeterd;
- Alle Limburgse scholen (primair onderwijs) in Zuid-Limburg namen in 2024 deel in het Handle with Care netwerk. De voorbereiding van de verspreiding richting Noord- en Midden-Limburg is verder voorbereid. De verwachting is dat deze uitrol in 2025 wordt gerealiseerd. Daardoor worden meer Limburgse kinderen in een kwetsbare thuissituatie eerder herkend, erkend en ondersteund door hun netwerk;
- Mede door onze ondersteuning waren er in 2024 zeven gemeenten waar het programma Keigezond Limburg actief was. De positieve ervaringen en resultaten leggen een

goede basis om deze aanpak in de komende jaren te vervolgen en verder te verspreiden naar meer gemeenten in Limburg. Hierdoor kunnen nog meer kinderen met obesitas of overgewicht begeleid worden richting een gezonde leefstijl;

- Eind 2024 is gestart met de verkenning hoe samenwerking met een sociaal fonds kan bijdragen aan de doelstellingen van ons beleidskader. Daarbij wordt de samenhang met en aansluiting op het in december 2024 gepubliceerde Actieplan Vrijwilligers en de Leefbaarheidsaanpak meegenomen;
- In december 2024 is de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 *Waardig Werken en Wonen* vastgesteld. Hiermee is invulling gegeven aan de motie 3014 Berghorst c.s. Deze aanpak staat in relatie tot de beleidskaders Samen leven en bestaanszekerheid, Leefbare steden en dorpen en Werken aan een toekomstbestendige economie. Voorafgaand aan het opstellen van de aanpak hebben wij een geactualiseerd kwantitatief en kwalitatief onderzoek laten uitvoeren naar arbeidsmigranten die in Limburg werken en wonen. Dit onderzoek is in september 2024 gepubliceerd;
- In 2024 zijn minimaal 51 projecten (waaronder burgerinitiatieven) gericht op participatie en sociale cohesie met steun van de Provincie uitgevoerd. Er worden nog een aantal subsidieaanvragen in 2025 afgehandeld, waardoor het exacte aantal waarschijnlijk hoger zal uitvallen;
- In 2024 heeft Cubiss Limburg samen met de Vereniging Limburgse Bibliotheken een verkenning naar het gratis bibliotheeklidmaatschap voor Limburgers (met een kleine beurs) uitgevoerd. Ook hebben zij daarbij een implementatievoorstel uitgewerkt met (diverse) mogelijkheden voor de Limburgse bibliotheken. De verdere opvolging gebeurt als onderdeel van het in december gepubliceerde Aanvalsplan Laaggeletterdheid;
- In 2024 is de Verkenning Limburgs Zorglandschap 2030 opgeleverd (zie mededeling portefeuillehouder van 2-7-2024 inzake Verkenning Limburgs Zorglandschap 2030). De daarin genoemde conclusies en handelingsperspectieven betrekken wij bij de uitvoering van de motie 3049 Wolters c.s. en het op 1 november 2024 aangenomen amendement 185 Berghorst c.s..

Kwaliteit (indicator)

Tijd

- Het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027 werd op 5 april 2024 door uw Staten vastgesteld, waarna de uitvoering daadwerkelijk kon starten. Aangezien enkele subsidieregelingen (waaronder de regeling Laaggeletterdheid, Bibliotheek en Maatschappij en Participatieregeling) doorliepen vanuit de vorige coalitieperiode, kon het hele jaar door gewerkt worden aan de doelen die zijn opgenomen in het beleidskader;
- Eind 2024 verschenen het definitieve Actieplan tegen Armoede en het Aanvalsplan Laaggeletterdheid, als nadere uitwerking van het beleidskader. Daarnaast publiceerden wij eind 2024 ook het definitieve Actieplan Vrijwilligers, dat in afstemming met uw Staten tot stand is gekomen;
- Ook is in december 2024 de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 *Waardig Werken en Wonen*, vastgesteld. Deze aanpak houdt verband met de beleidskaders Samen leven en bestaanszekerheid, Leefbare steden en dorpen en Werken aan een toekomstbestendige economie;
- Alle organisaties uit de brede sociale basisinfrastructuur hebben onze subsidiebijdrage voor het jaar 2024 ontvangen, waardoor hun werkplannen konden worden uitgevoerd. De nieuwe subsidieregeling werd begin juli 2024 gepubliceerd, zodat alle organisaties tijd genoeg hadden om het werkplan 2025 voor te bereiden en deze voor de deadline van 1 oktober 2024 in te dienen.

Ook zijn er informatiebijeenkomsten en inloopsessies georganiseerd om vragen van organisaties over het nieuwe beleidskader en de subsidieregeling te beantwoorden;

- In 2024 werden de Kansrijke Start-aanpakken en de daartoe behorende interventies in beide GGD-regio's gecontinueerd. De resultaten zoals zij hierboven zijn beschreven, zijn inclusief het resultaat dat de voorgaande jaren behaald is. De verwachting is dat in 2025 wordt gestart met de verdere uitbreiding van deze aanpakken in beide regio's.
- De subsidieaanvraag voor Handle with Care in Noord- en Midden-Limburg werd eind 2024 verwacht, maar deze is uiteindelijk begin 2025 binnengekomen. We verwachten dat de partnerorganisaties deze uitrol in 2025 kunnen realiseren.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product 2.1.1 Sociale Agenda zijn in 2024 de lasten begroot op € 12,02 mln. De werkelijke realisatie 2024 bedraagt € 10,64 mln. Hierdoor ontstaat er een voordelig verschil van € 1,37 mln. Dit verschil in 2024 heeft vooral betrekking op:

- vertraging in de afhandeling van subsidieaanvragen. Voor de afhandeling hiervan moet de aanvrager aan een aantal voorwaarden voldoen, die in 2025 zullen worden afgerond (€ 0,63 mln.);
- een door PS aangenomen Amendement 50 voor het bevorderen van de sociale acceptatie, de sociale veiligheid en gelijke behandeling van LHBTI's (€ 0,32 mln.). Zoals opgenomen in het beleidskader, zetten wij het restant van deze middelen in voor de bevordering van participatie en inclusie. Daarom boeken wij deze middelen over naar 2025. Over de inzet rond participatie en inclusie zijn uw Staten geïnformeerd middels een mededeling portefeuillehouder d.d. 11-2-2025;
- een aanpassing van de te verwachten uitgaven van een aantal meerjarige projecten (0,13 mln.);
- minder subsidieaanvragen voor diverse subsidieregelingen (€ 0,29 mln.). Dit restant kan vervallen ten gunste van het resultaat.

Om te voldoen aan onze verplichtingen en verdere uitvoering van bestaand beleid mogelijk te maken, wordt € 1,13 mln. overgeboekt naar 2025 via de overboekingsvoorstellen.

Geld (indicator)

Wat hebben we bereikt?

2.2. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Ten aanzien van krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen streven we deze collegeperiode de volgende doelstelling na:

- In 2027 is de leefbaarheid en veiligheid in Limburgse wijken, buurt en dorpen beter dan in 2023.

Liggen we op koers?

In 2024 is met het vaststellen van het beleidskader SLB de basis gelegd om met focus in een aantal wijken en dorpen gebiedsgericht, integraal impact te kunnen gaan maken ten aanzien van bovengenoemde doelstelling. We willen hierbij versnellen en versterken wat al loopt of aanjagen waar dat nodig is. Daarbij houden we rekening met geleerde lessen in de lopende gebiedsgerichte aanpakken (zowel binnen de Provincie in de Donderberg en Vastenavondkamp, maar ook daarbuiten in bijvoorbeeld de Nationale Programma's Rotterdam-Zuid en ook Heerlen Noord). Wij zetten actief in op het delen van opgedane kennis en ervaringen naar en tussen andere relevante partijen. Mede omdat we ons realiseren dat we niet alleen, maar juist samen met betrokken gemeenten en andere stakeholders impact kunnen maken. We gaan voor een langjarige integrale aanpak, daar waar de nood het hoogst is.

We hebben de eerste stappen gezet om bij te gaan dragen aan een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in zes aandachtswijken verspreid over Limburg. Data was het sleutelwoord om te komen tot de focus en daarmee keuze voor deze zes wijken. In deze zes wijken trekken we, in eerste instantie, samen met de betreffende gemeenten als alliantiepartner (en daar waar al aanwezig en aangehaakt, ook de met organisaties die al betrokken zijn bij de betreffende aanpak) op en bepalen we gezamenlijk welke aanvullende partijen gewenst en vaak ook nodig zijn om te komen tot een grotere impact van de voorgestelde interventies.

Ten aanzien van de aanpak in dorpen hebben wij ervoor gekozen om één Limburgse Leefbaarheidsaanpak te initiëren voor fysieke en sociale initiatieven van inwoners en voor stichtingen, verenigingen en coöperaties. Het ondersteunen van deze initiatieven van onderop draagt bij aan de leefbaarheid in brede zin van Limburg. Initiatiefnemers worden in deze aanpak niet alleen financieel ondersteund, maar ook begeleid. Hiervoor wordt samengewerkt met organisaties als Burgerkracht, Katalys, Spil in de Wijk en de Vereniging Kleine Kernen Limburg.

Daarnaast is gebleken dat de aard van de problematiek in dorpen en wijken vaak niet van elkaar verschilt. Wel constateren we dat er onderscheid is in de omvang van de problematiek. Met gemeenten voeren we daarom het kwalitatieve gesprek om de inzet en omvang van de interventies af te stemmen op de aard en omvang van de problematiek in de gebiedsgerichte aanpak. We zijn op basis van een nadere data-analyse aan de slag om te bepalen welke dorpen een extra integrale impuls nodig hebben, op welk vlak die impuls nodig is en in welke omvang die impuls of interventie moet landen. Deze analyse wordt begin 2025 afgerond.

Overall geldt dat de problematiek divers is en over generaties is ontstaan. Het bereiken van vooruitgang binnen deze doelstelling vergt langjarig commitment van vele partijen. De Provincie committeert zich door aansluiting bij deze integrale aanpakken voor dat langjarige commitment.

Wat merkt de Limburger ervan?

Wij gaan met focus aan de slag met gemeenten en samenwerkingspartners in ieder geval zes geselecteerde wijken en in 2025 een nader te selecteren aantal dorpen om de leefbaarheid, de bestaanszekerheid en de sociale cohesie te vergroten. Met gerichte interventies op thema's als gezondheid, onderwijs, arbeidsmarkt en samen leven zullen bestaande projecten door ons ondersteund worden en nieuwe interventies impact hebben op de leefbaarheid in de geselecteerde wijken en dorpen. Het betreft een langjarige inzet, waarbij resultaten en uitkomsten meetbaar worden gedurende die periode. Door middel van onderzoek en periodieke evaluaties kan wanneer dat noodzakelijk blijkt te zijn tijdig de koers aangepast worden op de vraagstukken in de betreffende wijken en dorpen.

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en

andere autonome ontwikkelingen. De stand van de indicatoren is gelijk aan de stand zoals gepresenteerd bij de Najaarsnota 2024. De indicatoren zijn terug te vinden in het onderdeel Indicatoren begrotingsprogramma's.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Omschrijving

De leefbaarheid van wijken, buurten en kernen in Limburg wordt niet alleen vanuit fysieke kwaliteit bepaald, maar ook door het “sociale weefsel”. In bepaalde wijken, buurten of kernen is de (sociale) problematiek dermate groot en complex dat een “van onderop” benadering alleen niet meer voldoende is en dat de verscheidenheid aan thema’s in samenhang moeten worden opgepakt via een gebiedsgerichte integrale aanpak. Hierbij gaat het om thema’s zoals veiligheid, gezondheid, leren, werken en wonen. Willen wij in deze wijken waar de nood het hoogst is (zie ook de Limburg Factor) de beoogde trendbreuk realiseren om onder andere de gezondheidsachterstanden in te lopen, dan is naast een gebiedsgerichte samenhangende benadering ook een structurele lange termijn aanpak met focus vereist. Selectie van deze wijken en dorpen vindt plaats op basis van objectieve data, in combinatie met kwalitatieve informatie door gesprekken te voeren met de betreffende gemeenten die op basis van de objectieve data uit de analyse naar voren komen. Afgelopen jaar is een goede basis gelegd voor de uitrol komende jaren.

Rol Provincie: facilitator, subsidiënt, financier, verbinder, partner

Kwaliteit

Integrale aanpakken in Limburgse aandachtswijken:

- Aan de hand van een data-analyse op basis van CBS-statistieken en de SES-WOA-systematiek is gestart met het in kaart brengen van de wijken waar de nood het hoogst is. De sociaaleconomische statusscores (SES) zijn gebaseerd op financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van huishoudens (WOA);
- De uitkomsten van deze analyse leidde tot een opsomming van wijken en de uitkomsten zijn vervolgens kwalitatief getoetst (interviews) bij de betreffende gemeenten;
- Op basis van deze, met uw Staten gedeelde, aanpak hebben wij zes gemeenten gekozen waar wij met gemeente en samenwerkingspartners aan de slag gaan om een impuls te geven aan een verbetering van de sociale leefbaarheid. We verwachten in de eerste helft 2025 de intentieovereenkomsten hiertoe te ondertekenen. Onderdeel hiervan is de uitvoering van de motie 3124 Van Bijnen inzake Gezonde Basisschool van de toekomst in de vijf nieuwe aandachtswijken.
- Wij zijn bezig met het opstellen van een propositie over de *Limburgse gebiedsgerichte aanpak*. In 2024 zijn er onder andere verkennende gesprekken op DG-niveau met verschillende ministeries gevoerd, waarin we aan het Rijk vragen om ons hierbij te steunen en mee te doen. Deze propositie wordt mede gevoed vanuit de behoefte van de zes wijkenaanpakken en de informatie die we ophalen bij betreffende gemeenten en samenwerkingspartners. Wij zetten met deze propositie in op overkoepelende aspecten waar gemeenten individueel te weinig slagkracht hebben en willen doorbraken creëren in bestaande interventies voor problemen in deze wijken;

- Wij zijn gestart met het neerzetten van de kaders voor de ontwikkeling van een lerend netwerk om opgedane kennis met relevante partners te kunnen delen en optimaal te kunnen benutten. Daarnaast is een eerste aanzet gemaakt om te komen tot een pool van professionals om alle wijkenaanpakken te ondersteunen en gevraagd en ongevraagd te adviseren.

Dorp- en buurtgerichte aanpakken:

- Bij dorpen en buurten zien wij overall dat de voorzieningen onder druk staan en de sociale cohesie verder afneemt. Daarom is ervoor gekozen om individuele initiatieven met betrekking tot leefbaarheid mogelijk te maken, zowel sociaal als fysiek. Daartoe hebben wij er in 2024 voor gekozen om samen één Limburgse Leefbaarheidsaanpak te initiëren (samen met product 5.1.1. Leefbare Steden en Dorpen). In deze gecombineerde aanpak zetten wij in op stimulering van kleinschalige (inwoners)initiatieven en initiatieven van stichtingen/verenigingen/coöperaties in dorpen en buurten. Aanvragers worden begeleid bij hun aanvraag;
- De selectie van dorpen op basis van een objectieve data-analyse (middels de SES-WOA-systematiek) voor een gebiedsgerichte aanpak blijkt weerbarstig door gebrek aan data op het juiste schaalniveau en vanwege definitiekwesties (een eenduidige definitie van een dorp ontbreekt);
- Naar aanleiding van sondering met uw Staten is in november 2024 een aanvullende data-analyse gestart om te komen tot de keuze voor een gebiedsgerichte aanpak in dorpen. Door thema's en indicatoren te kiezen die passen binnen het beleidskader SLB verwachten we in Q1 2025 daadwerkelijk tot een selectie van dorpen te komen, waarna op basis van kwalitatieve gesprekken een definitieve keuze gemaakt zal worden ten behoeve van de gebiedsgerichte aanpak voor dorpen. Daarna zullen ook met gemeenten en samenwerkingspartners ten behoeve van de gebiedsgerichte dorpenaanpak intentieovereenkomsten overeen gekomen worden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

- Het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027 werd op 5 april 2024 door uw Staten vastgesteld, waarna de uitvoering daadwerkelijk kon starten.
- Gedurende de zomer van 2024 is een data-analyse, op basis van de SES-WOA-systematiek uitgevoerd om te komen tot de selectie van gebiedsgerichte aanpakken in wijken en dorpen;
- Uw Staten zijn over deze systematiek geïnformeerd en inhoudelijk meegenomen tijdens een werksessie in september van dit jaar.
- Door middel van een sonderende commissievergadering in november zijn uw Staten nader geraadpleegd over de te maken keuzes voor wijken en dorpen.
- Wij hebben eind van het jaar inmiddels zes Limburgse aandachtswijken geselecteerd, nadat met gemeenten kwalitatieve gesprekken hebben plaatsgevonden;
- Eind 2024 is gestart met het vormgeven van de propositie voor de Limburgse gebiedsgerichte aanpak richting Rijk.
- Vanwege het belang dat gehecht wordt aan kennisdeling, van elkaar leren en voorkomen dat bij iedere aanpak het wiel opnieuw uitgevonden moet worden, is in 2024 gestart met het neerzetten van een lerend netwerk.
- Tevens is ook een eerste aanzet gemaakt om te komen tot de inzet van een pool van professionals.

- In 2024 is de Limburgse Leefbaarheidsaanpak gestart waarin sociale particuliere initiatieven en groepsinitiatieven in dorpen en wijken gestimuleerd worden. Daarmee worden met name de projecten van onderop ondersteund.
- Na sondering in de Staten is in december 2024 een nadere data-analyse gestart om te komen tot een zorgvuldigere en beter onderbouwde keuze voor een gebiedsgerichte aanpak in dorpen. Alleen de SES-WOA-systematiek hanteren bleek onvoldoende basis om te komen tot een goed onderbouwde keuze van dorpen voor een gebiedsgerichte integrale aanpak.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product 2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen zijn in 2024 de lasten begroot op € 1,89 mln. De werkelijke realisatie 2024 bedraagt € 0,72 mln. Hierdoor ontstaat er een voordelig verschil van € 1,17 mln. Dit verschil in 2024 heeft vooral betrekking op een aanpassing van de te verwachten uitgaven van een aantal meerjarige projecten. De niet-bestede middelen dienen voor de gehele looptijd van de projecten beschikbaar te blijven en worden inclusief de aanwending van de reserve overgeboekt naar 2025.

Om te voldoen aan onze verplichtingen wordt € 1,16 mln. overgeboekt naar 2025 via de overboekingsvoorstellen.

In de begroting 2025 zijn procesmiddelen opgenomen die ingezet worden voor de voorbereiding van de gebiedsgerichte wijken- en dorpenaanpak, zoals lobby richting Den Haag, aanvullende data analyses, bijeenkomsten en specifieke expertise, alsmede wordt € 0,92 mln. in 2025, € 0,50 mln. in 2026 en € 0,50 mln. in 2027 ingezet voor de leefbaarheidsaanpak (sociale aspecten). Het gaat om inwonersinitiatieven klein en groot voor het vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.

Geld (indicator)

Wat hebben we bereikt?

2.3. Sport en bewegen

Ten aanzien van Sport en Bewegen streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- in 2027 voldoen meer Limburgers aan de beweegrichtlijn dan in 2023;
- in 2027 worden er meer Limburgers bereikt door de sport-/beweegactiviteiten van de sociale basisinfrastructuur dan in 2023.

Liggen we op koers?

In het jaar 2024 werd de basis gelegd om op basis van de lessen van het sportbeleid in de voorgaande jaren nog meer impact te kunnen maken binnen de bovengenoemde doelstellingen. Daarbij hebben we de vooraf beoogde resultaten zo goed als allemaal bereikt, onder meer middels:

- de subsidieverleningen aan alle organisaties uit de brede sociale basisinfrastructuur, waarmee zij hun bijdrage konden blijven leveren binnen de doelstellingen van ons beleidskader;
- het ondersteunen van 4 topsportevenementen met een activerend breedtesportprogramma en 18 bovenlokale sportevenementen;
- de herinrichting van de steunfunctie sport en het vaststellen van uitgangspunten voor de totstandkoming van de regionale sport- en beweegakkoorden.

We liggen daarbij op koers om op de langere termijn positieve effecten binnen bovengenoemde doelstellingen te zien. We geven daarbij wel graag de kanttekening dat het beweeggedrag van Limburgers niet enkel door ons als Provincie te beïnvloeden is. Onze rol als Provincie is beperkt, maar door slimme samenwerkingen te faciliteren en meer focus proberen we een zo groot mogelijke bijdrage te leveren.

Wat merkt de Limburger ervan?

In 2024 merkte de Limburger onze inzet op het gebied van sport en bewegen vooral via de uitvoering van de werkplannen van de sporttakplatforms. Door hun ondersteuning van breedtesport, talentontwikkeling en evenementen in samenhang, werden er tal van Limburgers bereikt en in beweging gebracht. Dat gold ook voor de met onze ondersteuning georganiseerde topsportevenementen, die alle vier een activerend breedtesportevenement omvatte waardoor duizenden Limburgers gestimuleerd werden te gaan of blijven sporten en bewegen. Maar liefst 1.201 Limburgse topsporters en talenten werden in 2024 in hun sportcarrière ondersteund door Coöperatie Limburg Sport.

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren zijn terug te vinden in het onderdeel Indicatoren begrotingsprogramma's. De stand van de indicatoren is gelijk aan de stand zoals gepresenteerd bij de Najaarsnota 2024.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.3.1. Sport en bewegen

Omschrijving

In onze provincie is sport en bewegen van groot belang. We scoren immers niet goed bij allerlei indicatoren die onze gezondheid meten. Bovendien leiden sporten en sportevenementen tot nieuwe ontmoetingen en andere manieren van samen zijn. Dat is belangrijk voor de sociale cohesie. Daarom moet iedereen die wil sporten, kunnen sporten. In het jaar 2024 werd voortgebouwd op de lessen die we vanuit het provinciale sportbeleid hebben geleerd en de resultaten die we samen met maatschappelijke partners hebben bereikt. Het was het eerste uitvoeringsjaar van het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027, waarin de beweging naar nog meer impact en resultaat binnen de afgesproken doelstellingen werd ingezet. Dat gebeurde bijvoorbeeld via nieuw vastgestelde subsidieregelingen, maar ook door kritisch te kijken naar de steunfunctie en de manier waarop we samenwerken met onze partners. We zien voor ons als Provincie daarbij eerder een rol in het

ondersteunen, faciliteren en verbinden van initiatieven uit de samenleving, dan in het zelf organiseren daarvan. Een cruciale rol is daarbij weggelegd voor de Limburgse sportakplatforms, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur.

Rol Provincie: subsidient, procesmanager, financier

Kwaliteit

- Door subsidieverlening aan de sportakplatforms, als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur, werden zij ook in 2024 in staat gesteld om hun bijdrage te leveren binnen de gestelde doelen. Met het vaststellen van de nieuwe subsidieregeling voor de jaren 2025 en verder, creëerden wij tevens duidelijkheid en continuïteit aan deze organisaties. Daarnaast boden we ruimte voor de toetreding van drie nieuwe sportakplatforms in 2025. Door uitvoering van deze nieuwe regeling streven we naar meer onderlinge samenwerking tussen deze organisaties met nog meer impact binnen de gestelde doelen als uitgangspunt.
- In 2024 hebben wij op basis van een evaluatie van de steunfunctie sport en de uitvoering door Sportloket Limburg nieuwe uitgangspunten voor deze steunfunctie vastgesteld. Hierbij hebben wij de verbinding gelegd met de nog te ontwikkelen regionale sport- en beweegakkoorden, waarin wij de uitvoering van verschillende moties meenemen. Naar aanleiding van de sonderende bespreking met uw Staten in oktober zijn in december de geactualiseerde en definitieve uitgangspunten steunfunctie sport en regionale sportakkoorden vastgesteld. Een van de uitkomsten hiervan is dat wij de steunfunctie sport vanuit de ambtelijke organisatie zullen invullen. In 2025 is het proces om tot regionale sport- en beweegakkoorden te komen vervolgd. In de gesprekken die wij hierbinnen met gemeenten voeren, zullen ook de onderwerpen waarvoor aandacht wordt gevraagd in de motie 3028 Van Bijnen c.s., de motie 3032 Goossen c.s., de motie 3110 Van Bijnen, en de op 1 november 2024 aangenomen motie 3134 Absil c.s. en het amendement 187 Smeets c.s. worden geagendeerd.
- De vier topsporters die in 2024 een medaille wonnen op de Paralympische Spelen in Parijs zijn op 4 oktober 2024 feestelijk ontvangen in het Gouvernement. Elke sporter ontving een cheque ter waarde van € 5.000 die mag worden ingezet om anderen te stimuleren te gaan sporten.
- Eind 2024 waren er 1201 talenten en topsporters geregistreerd bij de Coöperatie Limburg Sport. Op die manier ontvingen zij ondersteuning in hun (top)sportcarrière. Daarnaast werd de samenwerking tussen de Coöperatie Limburg Sport en de Limburgse sportakplatforms in 2024 geïntensiveerd, middels de ondertekening van samenwerkingsovereenkomsten.
- Met ondersteuning van de Provincie zijn er in 2024 18 bovenlokale sportevenementen en 4 topsportevenementen georganiseerd. Het betroffen de topsportevenementen Amstel Gold Race, Jumping European Championship Kronenberg, Tour de France Femmes en Jumping Indoor Maastricht.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

- Het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027 werd op 5 april 2024 door uw Staten vastgesteld, waarna de uitvoering daadwerkelijk kon starten. Aangezien enkele

subsidieregelingen (waaronder de ondersteuningsregeling voor bovenlokale (sport)evenementen) doorliepen vanuit de vorige coalitieperiode of vooruitlopend op het beleidskader zijn vastgesteld, kon het hele jaar door gewerkt worden aan de doelen die zijn opgenomen in het beleidskader.

- Alle organisaties uit de brede sociale basisinfrastructuur hebben onze subsidiebijdrage voor het jaar 2024 ontvangen, waardoor hun werkplannen konden worden uitgevoerd. De nieuwe subsidieregeling werd begin juli 2024 gepubliceerd, zodat alle organisaties tijd genoeg hadden om het werkplan 2025 voor te bereiden en deze voor de deadline van 1 oktober 2024 in te dienen. Ook zijn er informatiebijeenkomsten en inloopsessies georganiseerd om vragen van organisaties over het nieuwe beleidskader en de subsidieregeling te beantwoorden.
- Eind 2024 stelden wij de definitieve uitgangspunten steunfunctie sport en regionale sportakkoorden vast. Op basis van deze uitgangspunten wordt in 2025 het proces om tot regionale sport- en beweegakkoorden te komen vervolgd. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met meerdere moties die uw Staten in 2023 en 2024 hebben aangenomen.
- Het jaar 2024 was het tweede uitvoeringsjaar van de opdracht van Coöperatie Limburg Sport. De opdracht loopt nog tot en met 2025 (met een optionele verlenging t/m 2027).
- De subsidieregeling Topsportevenementen 2024 werd in juli 2024 gepubliceerd. De subsidiebijdrage aan de Amstel Gold Race, die reeds in april plaatsvond, werd vooruitlopend op deze regeling verleend, zodat de organisator wel op tijd duidelijkheid had over onze bijdrage.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product 2.3.1. Sport en bewegen zijn in 2024 de lasten begroot op € 4,85 mln. De werkelijke realisatie 2024 bedraagt € 3,78 mln. Hierdoor ontstaat er een voordelig verschil van € 1,07 mln. Dit verschil in 2024 heeft betrekking op:

- vertraging in de afhandeling van subsidieaanvragen. Voor de afhandeling hiervan moet de aanvrager aan een aantal voorwaarden voldoen, die in 2025 zullen worden afgerond (€ 0,07 mln.);
- de evaluatie van de steunfunctie Sport. Zoals hierboven onder het kopje Kwaliteit beschreven, zijn hiervoor nieuwe uitgangspunten opgesteld. Op basis van deze uitgangspunten wordt in 2025 het proces om tot regionale sport- en beweegakkoorden te komen vervolgd. Met het amendement 187 Smeets c.s. is hiervoor in totaal een bedrag van € 0,45 mln. toegevoegd aan het ondersteuningsbudget sport (t/m 2027). Het restant in 2024 dat bedoeld was voor de steunfunctie (€ 0,92 mln.) kan komen te vervallen ten gunste van het resultaat;
- minder aanvragen voor subsidieregelingen Sport (€ 0,08 mln.). Dit restant kan vervallen ten gunste van het resultaat.

Om te voldoen aan onze verplichtingen wordt € 0,07 mln. (inclusief de aanwending uit de programmareserve) overgeboekt naar 2025 via de overboekingsvoorstellen.

Geld (indicator)

Wat heeft het ons gekost?

Voor het realiseren van de jaarplannen van dit programma bedragen de werkelijke uitgaven in 2024 € 15,14 mln. en dit is € 3,62 mln. lager dan de gewijzigde begroting 2024.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- vertraging in de afhandeling van subsidieaanvragen. Voor de afhandeling hiervan moet de aanvrager aan een aantal voorwaarden voldoen, die in 2025 zullen worden afgerond;
- middelen voor sociale acceptatie, de sociale veiligheid en gelijke behandeling van LHBTI's;
- de evaluatie van de steunfunctie Sport;
- een aanpassing van de te verwachten uitgaven van een aantal meerjarige projecten.

Voor de verdere uitvoering van bestaand beleid wordt € 2,37 mln. gefaseerd naar 2025 e.v. via de overboekingsvoorstellen, zie hoofdstuk 'Doorwerking naar begroting 2025-2028'.

Het exploitatieresultaat 2024 van dit programma bedraagt € 41,52 mln. Dat is € 2,74 mln. minder nadelig dan begroot.

De financiële afwijkingen tussen de begroting en de realisatie bij de verschillende producten zijn toegelicht bij "Wat gaan we daarvoor doen?", onderdeel 'Geld'.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting na wijziging en realisatie 2024
Lasten				
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.1 Sociale agenda				
2.1.1 Sociale agenda				
60366 Burgerkracht Limburg	2.759	2.759	2.768	-9
60594 Actieplan armoede en laaggeletterdheid	0	0	0	0
63349 CUBISS Limburg	1.549	1.549	1.549	0
63350 Maatschappelijke organisaties subsidie	3.408	3.179	3.179	0
63894 Subs regels Bibliotheek en Maatsch 2023	350	365	298	67
65089 Beleidsontwikkeling welzijn en jeugdzorg	0	0	0	0
67706 Beleidsregels bibliotheekvernieuwing opdr	53	0	0	0
67707 Maatschappelijke organisaties opdrachten	21	21	3	18
68016 Doorberekende personeelskosten	961	1.013	1.012	1
68570 Doorberekende personeelskosten bibliotheek	46	49	49	0
69086 Opstellen uitvoeringsprog Sociale agenda	0	0	0	0
69145 SAL 2023 lijn 1 Opgroeien en ontplooi	0	951	335	616
69146 SAL 2023 lijn 2 Kans op ontwik en werk	0	132	93	39
69152 Subs Regeling Brede Participatie	0	352	131	221
69189 Participatie en inclusie vh amendement 50	0	318	0	318
69190 SAL 20202023 amendem 52 Laaggeletterdheid	150	340	220	120
69191 SAL 20202023 amendement 52 Armoede	0	65	65	0
69218 SAL 2023 Subsidieregeling Sociale Agenda	0	0	611	-611
69257 Beleidsbrief Integratie	0	250	53	197

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Exploitatie	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting na wijziging en realisatie 2024
69405 Toegankelijkheid zorg motie 2697	0	164	24	140
69448 Programma Vitaal Gezond	0	109	16	93
69981 L1 Terugdringen armoede en laaggeletterdheid	0	100	220	-120
69982 L2 Veilige kansrijke gezonde jeugd	0	200	16	184
69983 L3 Sociale cohesie en eenzaamheid	0	100	0	100
Totaal 2.1.1 Sociale agenda	9.297	12.015	10.642	1.373
Totaal 2.1 Sociale agenda	9.297	12.015	10.642	1.373
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
68017 Doorberekende personeelskosten	184	194	194	0
68175 Subsidieregeling opruimen drugsafval Limb	176	178	176	2
69119 Wijkaanpak Vastenavondkamp Venlo	518	1.207	102	1.105
69275 Tegengaan van ondermijning	0	110	55	55
69277 Veilig buitengebied	0	150	150	0
69984 L3 Procesmiddelen	0	50	41	9
Totaal 2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	878	1.889	718	1.172
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	878	1.889	718	1.172
2.3 Sport en bewegen				
2.3.1 Sport en bewegen				
60521 Lijn 4 Subs regeling opleiding jeugdtrainers	0	12	0	12
67072 Bijzonder in Beweging	105	0	0	0
67885 Subs Regeling Sporttakplatforms	2.500	2.255	2.264	-9
68023 Doorberekende personeelskosten	457	482	482	0

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Exploitatie	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Vershil begroting na wijziging en realisatie 2024
68647 Jeugdfonds Sport en Cultuur	79	114	114	0
69207 Kansrijke vernieuwingen	0	230	230	0
69208 Infrastructuur gehandicaptensport	0	18	0	18
69209 Subs Regeling Sport en bewegen voor senioren	0	14	4	10
69210 Subs Regeling Sport en bewegen voor jeugd	0	45	13	32
69312 Subsidieregeling opleiding jeugdtrainers	0	9	24	-15
69374 Ondersteuningsstructuur Sport	1.225	1.225	305	920
69735 Sport en bewegen voor senioren en jeugd	0	100	68	32
69871 lijn4 Subsidieregeling bovenlok evenementen	0	100	31	69
69872 lijn4 Subsidieregeling topsport evenementen	0	250	246	4
Totaal 2.3.1 Sport en bewegen	4.367	4.854	3.781	1.073
Totaal 2.3 Sport en bewegen	4.367	4.854	3.781	1.073
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	14.542	18.758	15.141	3.617
Totaal Lasten	14.542	18.758	15.141	3.617
Baten				
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
68156 Provinciefonds DU opruiming drugsafval	176	176	176	0
Totaal 2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	176	176	176	0
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	176	176	176	0

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Exploitatie	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Vershil begroting na wijziging en realisatie 2024
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	176	176	176	0
Totaal Baten	176	176	176	0
Saldo van baten en lasten	-14.365	-18.582	-14.965	-3.617
Storting				
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.1 Sociale agenda				
2.1.1 Sociale agenda				
69772 Toevoeging PR Sociale Agenda	27.000	27.000	27.000	0
Totaal 2.1.1 Sociale agenda	27.000	27.000	27.000	0
Totaal 2.1 Sociale agenda	27.000	27.000	27.000	0
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	27.000	27.000	27.000	0
Totaal Storting	27.000	27.000	27.000	0
Onttrekking				
2 Samen leven en bestaanszekerheid				
2.1 Sociale agenda				
2.1.1 Sociale agenda				
69986 Aanwending PR Sociale Agenda	0	400	17	383
Totaal 2.1.1 Sociale agenda	0	400	17	383
Totaal 2.1 Sociale agenda	0	400	17	383
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen				
69527 Aanwending reserve Transitiefonds	518	518	102	416
69985 Aanwending PR Sociale Agenda	0	50	41	9
Totaal 2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	518	568	143	425
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	518	568	143	425
2.3 Sport en bewegen				

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Exploitatie	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Vershil begroting na wijziging en realisatie 2024
2.3.1 Sport en bewegen				
69873 Aanwending PR Sociale Agenda	0	362	289	73
Totaal 2.3.1 Sport en bewegen	0	362	289	73
Totaal 2.3 Sport en bewegen	0	362	289	73
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	518	1.329	448	882
Totaal Onttrekkingen	518	1.329	448	882
Saldo mutatie reserves	-26.482	-25.671	-26.552	882
Resultaat	-40.847	-44.252	-41.517	-2.736

2. Samen leven en bestaanszekerheid